

Tổ chức hoạt động trải nghiệm theo nội dung hướng đến xã hội cho học sinh lớp 3 tại trường tiểu học

Huỳnh Hồng Giang*

*Học viên Cao học – Trường Đại học Trà Vinh

Received: 28/8/2024; Accepted: 14/9/2024; Published: 30/9/2024

Abstract: mFrom the results of the research on the topic of Organizing experiential activities with social content for grade 3 students at Tan Hung Tay B Primary School, Phu Tan District, Ca Mau Province; the article presents some theoretical issues of the above topic.

Keywords: hoạt động trải nghiệm, nội dung hướng đến xã hội, HS lớp 3

1. Đặt vấn đề

Theo Chương trình giáo dục phổ thông thì hoạt động trải nghiệm (HĐTN) và HĐTN, HN (Tông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ngày 26/12/2018) nêu rõ: “Nội dung HĐTN và HĐTN, HN được phân chia theo hai giai đoạn: giai đoạn giáo dục cơ bản và giai đoạn giáo dục ĐHNN. – Giai đoạn giáo dục cơ bản: Ở cấp tiểu học, nội dung HĐTN tập trung vào các hoạt động khám phá bản thân, hoạt động rèn luyện bản thân, hoạt động phát triển quan hệ với bạn bè, thầy cô và người thân trong gia đình. Các hoạt động xã hội và tìm hiểu một số nghề nghiệp gắn gũi với HS cũng được tổ chức thực hiện với nội dung, hình thức phù hợp với lứa tuổi.”

Bộ GD&ĐT đã và đang triển khai thí điểm tại một số trường về chương trình GDKNS lồng ghép trong chương trình học chính khoá của một số môn học trong các nhà trường phổ thông, áp dụng từ bậc tiểu học đến THPT. Song song đó là các chương trình ngoại khoá cũng nhằm HĐTN cho HS. Cách làm này bước đầu đạt được những hiệu quả đáng khích lệ, phần nào nâng cao nhận thức và hành động của HS; tuy nhiên còn bộc lộ hạn chế. Từ kết quả nghiên cứu đề tài về Tổ chức HĐTN theo nội dung hướng đến xã hội cho HS lớp 3 tại Trường Tiểu học Tân Hưng Tây B, huyện Phú Tân, tỉnh Cà Mau.

2. Kết quả nghiên cứu

2.1. Khái niệm HĐTN ở tiểu học

Trong chương trình GDPT có nêu: “HĐTN và HĐTN, HN hình thành, phát triển ở HS năng lực thích ứng với cuộc sống, năng lực thiết kế và tổ chức hoạt động, năng lực ĐHNN; đồng thời góp phần hình thành, phát triển các phẩm chất chủ yếu và năng lực chung quy định trong Chương trình tổng thể HĐTN và HĐTN, HN giúp HS khám phá bản thân và thế giới xung quanh, phát triển đời sống tâm hồn phong phú,

biết rung cảm trước cái đẹp của thiên nhiên và tình người, có quan niệm sống và ứng xử đúng đắn, đồng thời bồi dưỡng cho HS tình yêu đối với quê hương, đất nước, ý thức về cội nguồn và bản sắc của dân tộc

Cũng theo Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ngày 26/12/2018 của Bộ GD&ĐT thì: “Ở cấp Tiểu học, nội dung HĐTN tập trung vào các hoạt động khám phá bản thân, hoạt động rèn luyện bản thân, hoạt động phát triển quan hệ với bạn bè, thầy cô và người thân trong gia đình. Các hoạt động xã hội và tìm hiểu một số nghề nghiệp gắn gũi với HS cũng được tổ chức thực hiện với nội dung, hình thức phù hợp với lứa tuổi. HĐTN hình thành cho HS thói quen tích cực trong cuộc sống hằng ngày, chăm chỉ lao động; thực hiện trách nhiệm của người HS ở nhà, ở trường và địa phương; biết tự đánh giá và tự điều chỉnh bản thân; hình thành những hành vi giao tiếp, ứng xử có văn hoá; có ý thức hợp tác nhóm và hình thành được năng lực giải quyết vấn đề”. Như vậy, HĐTN dành cho HS lớp 3 được định nghĩa là những HĐGD bắt buộc, trong đó HS tham gia vào các tình huống thực tiễn dưới sự hướng dẫn và tổ chức của GV. Quá trình này diễn ra trong nhiều môi trường khác nhau như nhà trường, gia đình, và rộng lớn hơn là cộng đồng xã hội.

Các hoạt động này nhằm mục đích rèn luyện KNS cho HS, giúp HS tích lũy kinh nghiệm, phát huy năng lực và phẩm chất cá nhân. Điều này được thực hiện thông qua việc áp dụng kiến thức và kỹ năng từ nhiều lĩnh vực giáo dục khác nhau vào các tình huống thực tế, giúp HS không chỉ học hỏi mà còn phát triển các thói quen tích cực và kỹ năng cần thiết cho cuộc sống.

2.2. Nội dung HĐTN lớp 3 và HĐTN theo nội dung hướng đến xã hội cho HS lớp 3

Theo Công văn 3535/BGDĐT-GDTH ngày

19/8/2019 của Bộ GD-ĐT về hướng dẫn nội dung thực hiện HĐTN cấp Tiểu học trong Chương trình GDPT 2018 từ năm học 2020 - 2021, các điều kiện HĐTN bao gồm:

- *Thời gian*: “HĐTN được quy định 105 tiết/năm học, trong đó: 35 tiết sinh hoạt dưới cờ; 35 tiết sinh hoạt lớp; 35 tiết HĐTN theo chủ đề, hoạt động câu lạc bộ. Thời lượng dành cho nội dung giáo dục của địa phương nằm trong tổng thời lượng thực hiện chương trình Hoạt động trải nghiệm, được tích hợp trong 4 loại hình hoạt động chủ yếu”.

- *Điều kiện về nhân lực*: “Sắp xếp bố trí GV dạy HĐTN hợp lý; đảm bảo tất cả GV dạy HĐTN được tham gia tập huấn về nội dung chương trình, phương pháp, cách thức tổ chức HĐTN. Tổ chức tập huấn, hướng dẫn CBQL về công tác quản lý, chỉ đạo và tổ chức HĐTN, thực hiện tích hợp nội dung giáo dục của địa phương trong tổ chức HĐTN. Tổ chức kiểm tra, đánh giá, rút kinh nghiệm việc triển khai Hoạt động trải nghiệm, báo cáo tình hình thực hiện HĐTN của địa phương về Bộ GD&ĐT sau khi kết thúc năm học”.

Nội dung cụ thể và yêu cầu cần đạt của HĐTN cho HS lớp 3 được Bộ GD&ĐT quy định như sau:

Bảng 2.1. Nội dung và yêu cầu cần đạt HĐTN cho HS lớp 3 theo CT GDPT 2018

Nội dung hoạt động	Yêu cầu cần đạt
HOẠT ĐỘNG HƯỚNG VÀO BẢN THÂN	
Hoạt động khám phá bản thân	- Nhận ra được những nét riêng của bản thân. - Giới thiệu được các sở thích của bản thân và sản phẩm được làm theo sở thích.
Hoạt động rèn luyện bản thân	- Sắp xếp được thứ tự các hoạt động, công việc trong ngày của bản thân và bước đầu thực hiện được thời gian biểu đề ra. - Có thói quen giữ gìn nhà cửa gọn gàng, ngăn nắp, sạch sẽ. - Nhận thức được các nguy cơ nếu không thực hiện vệ sinh an toàn thực phẩm và thực hiện những việc làm đảm bảo an toàn trong ăn uống. - Xác định được những thứ thực sự cần mua để tránh lãng phí trong một số tình huống cụ thể.
HOẠT ĐỘNG HƯỚNG ĐẾN XÃ HỘI	
Hoạt động chăm sóc gia đình	- Thể hiện được lòng biết ơn, sự quan tâm, chăm sóc đến bố mẹ, người thân bằng lời nói, thái độ và việc làm cụ thể. - Biết tiết kiệm khi sử dụng điện, nước trong gia đình. - Tham gia vào các hoạt động trang trí nhà cửa. - Tìm hiểu được thu nhập của các thành viên trong gia đình.
Hoạt động xây dựng nhà trường	- Kể lại được điều ấn tượng nhất về thầy giáo, cô giáo và thể hiện tình cảm với thầy cô bằng sản phẩm tự làm. - Biết cách hoà giải bất đồng trong quan hệ bạn bè. - Thực hiện được ý tưởng về việc trang trí, lao động vệ sinh lớp học, có ý thức giữ an toàn trong khi trang trí lớp học. - Tham gia các hoạt động giáo dục, hoạt động lao động của Sao Nhi đồng, Đội Thiếu niên Tiền phong Hồ Chí Minh và của nhà trường.

Hoạt động xây dựng cộng đồng	- Thực hiện được một số việc làm phù hợp với lứa tuổi thể hiện sự quan tâm đến các thành viên trong cộng đồng. - Tham gia một số hoạt động tình nguyện, nhân đạo, giáo dục truyền thống do nhà trường, địa phương tổ chức.
HOẠT ĐỘNG HƯỚNG ĐẾN TỰ NHIÊN	
Hoạt động tìm hiểu và bảo tồn cảnh quan thiên nhiên	- Nhận diện được vẻ đẹp của cảnh quan thiên nhiên ở địa phương. - Tuyên truyền tới bạn bè, người thân về việc bảo vệ vẻ đẹp của cảnh quan thiên nhiên ở địa phương.
Hoạt động tìm hiểu và bảo vệ môi trường	- Nhận biết được những biểu hiện của ô nhiễm môi trường. - Tham gia tích cực vào các hoạt động phù hợp với lứa tuổi trong phòng, chống ô nhiễm môi trường.
HOẠT ĐỘNG HƯỚNG NGHIỆP	
Hoạt động tìm hiểu về nghề nghiệp	- Kể tên được một số đức tính cần có của người lao động trong nghề nghiệp mà mình yêu thích. - Nhận ra được một số đức tính của bản thân liên quan đến nghề yêu thích. - Biết giữ an toàn trong lao động.”

(Nguồn: Theo Chương trình GDPT 2018 HĐTN lớp 3 (2018))

Như vậy nội dung và yêu cầu cần đạt HĐTN theo nội dung hướng đến xã hội cho HS lớp 3 gồm có:

- *Hoạt động chăm sóc gia đình*: “Thể hiện được lòng biết ơn, sự quan tâm, chăm sóc đến bố mẹ, người thân bằng lời nói, thái độ và việc làm cụ thể; Biết tiết kiệm khi sử dụng điện, nước trong gia đình; Tham gia vào các hoạt động trang trí nhà cửa; Tìm hiểu được thu nhập của các thành viên trong gia đình”.

- *Hoạt động xây dựng nhà trường*: “Kể lại được điều ấn tượng nhất về thầy giáo, cô giáo và thể hiện tình cảm với thầy cô bằng sản phẩm tự làm; Biết cách hoà giải bất đồng trong quan hệ bạn bè; Thực hiện được ý tưởng về việc trang trí, lao động vệ sinh lớp học, có ý thức giữ an toàn trong khi trang trí lớp học;

- *Hoạt động xây dựng cộng đồng*: “Thực hiện được một số việc làm phù hợp với lứa tuổi thể hiện sự quan tâm đến các thành viên trong cộng đồng; Tham gia một số hoạt động tình nguyện, nhân đạo, giáo dục truyền thống do nhà trường, địa phương tổ chức”.

2.3. Phương thức tổ chức HĐTN theo nội dung hướng đến xã hội cho HS lớp 3

Trong quá trình tổ chức HĐTN theo nội dung hướng đến xã hội cho HS lớp 3, có một số phương thức chính được áp dụng nhằm tăng cường khả năng học tập và PTKNS cho HS:

Phương thức khám phá: Phương thức này nhằm tổ chức các hoạt động giúp HS trải nghiệm trong môi trường xã hội và thực tế cuộc sống, qua đó khám phá và tìm hiểu các khía cạnh mới lạ từ môi trường xã hội xung quanh. Hoạt động có thể bao gồm các chuyến

đi thực tế, quan sát trực tiếp và các dự án nghiên cứu nhỏ, giúp HS phát hiện và đặt ra các vấn đề, từ đó phát triển tư duy phản biện và khả năng giải quyết vấn đề về xã hội có liên quan đến bài học HĐTN lớp 3.

Phương thức thể nghiệm, tương tác: Đây là cách tổ chức các hoạt động tạo điều kiện cho HS giao lưu, tác nghiệp và thể nghiệm ý tưởng của mình qua các hoạt động như diễn đàn, đóng kịch, hội thi, và trò chơi. Qua đó, HS có thể phát triển kỹ năng giao tiếp, làm việc nhóm, và tự tin thể hiện bản thân, đồng thời học hỏi được cách tương tác hiệu quả với người khác trong một môi trường an toàn và thân thiện.

Phương thức công hiến: Phương thức này khuyến khích HS tham gia vào các hoạt động có ích cho cộng đồng, như các dự án từ thiện, hoạt động tình nguyện, hay các chương trình gây quỹ. Thông qua các hoạt động này, HS có thể hiểu hơn về giá trị của sự công hiến và đóng góp cho xã hội, phát triển lòng trắc ẩn và trách nhiệm xã hội.

2.4. Loại hình tổ chức HĐTN hướng đến xã hội cho HS lớp 3

Về loại hình tổ chức HĐTN hướng đến xã hội cho HS lớp 3 có các loại hình sau:

Sinh hoạt dưới cờ: là một tiết HĐTN quan trọng được tổ chức vào đầu mỗi tuần học, nhằm triển khai và cập nhật các phong trào và hoạt động đến toàn thể HS trong trường. Đây là dịp để HS được thông tin về các sự kiện, hoạt động sắp tới, đồng thời cũng là cơ hội để họ tham gia vào các chương trình giáo dục, chủ đề được tổ chức theo từng tháng hoặc theo các lễ hội và sự kiện đặc biệt của địa phương.

Trong tiết sinh hoạt dưới cờ, nhà trường có thể linh hoạt phát triển chương trình HĐTN để phù hợp với thực tiễn và đặc điểm của HS. Việc tích hợp các nội dung giáo dục theo chủ đề hoặc chủ điểm trong các tiết sinh hoạt này không chỉ giúp HS tiếp thu kiến thức một cách có hệ thống mà còn tăng cường sự gắn kết giữa nhà trường và cộng đồng, qua đó thúc đẩy sự tham gia và hưởng ứng của HS đối với các HĐGD và văn hóa.

Mỗi tiết sinh hoạt dưới cờ đều mang lại cơ hội để HS phát triển kỹ năng sống, hình thành thói quen tích cực và học hỏi từ các hoạt động cụ thể, qua đó hỗ trợ họ trong việc học tập và phát triển cá nhân.

Sinh hoạt lớp: Đây là hình thức HĐTN được tổ chức thường xuyên gắn với việc tổng kết, sơ kết và đánh giá các hoạt động học tập và rèn luyện của HS trong từng tuần hoặc chủ đề giáo dục đặc thù của mỗi lớp học. Sinh hoạt lớp không chỉ là dịp để GV và HS cùng nhau nhìn lại những gì đã đạt được và xác định

những điểm cần cải thiện, mà còn là cơ hội để thúc đẩy tinh thần tập thể và sự hợp tác giữa các thành viên trong lớp.

HDGD theo chủ đề: Các GV có thể tổ chức các hoạt động này một cách thường xuyên theo tuần hoặc linh hoạt thay đổi tùy theo nhu cầu và sự kiện. Hoạt động theo chủ đề cho phép HS khám phá sâu hơn vào một lĩnh vực cụ thể, giúp HS liên hệ kiến thức với thực tiễn và phát triển kỹ năng giải quyết vấn đề trong một bối cảnh cụ thể.

Hoạt động câu lạc bộ: Câu lạc bộ tại trường học là các hoạt động tự nguyện dựa trên sở thích hoặc năng khiếu của HS, như câu lạc bộ nghệ thuật, câu lạc bộ thể dục thể thao, v.v. Đây là cơ hội để HS tham gia vào các hoạt động mà các em yêu thích, giúp HS phát triển kỹ năng cá nhân và năng khiếu đặc biệt, đồng thời cũng là cách để HS thể hiện bản thân và tạo dựng mối quan hệ với bạn bè có cùng sở thích.

2.5. Kiểm tra, đánh giá tổ chức HĐTN hướng đến xã hội cho HS lớp 3

Nội dung KTĐG tổ chức HĐTN hướng đến xã hội cho HS lớp 3 gồm có các công việc sau:

+ Phát hiện những lệch lạc, sai sót và tìm nguyên nhân của nó.

+ Xây dựng các tiêu chuẩn kiểm tra và đánh giá rõ ràng, bao gồm:

+ Kiểm tra, đánh giá về triển khai nội dung của Hoạt động trải nghiệm,

+ Kiểm tra hình thức tổ chức Hoạt động trải nghiệm,

+ Kiểm tra phương thức thực hiện các Hoạt động trải nghiệm;

+ Kiểm tra hoạt động giảng dạy và giáo dục của GV trong việc thực hiện các HĐTN bao gồm việc đánh giá cách thức tổ chức, phương pháp giảng dạy và khả năng thúc đẩy sự tham gia của HS trong các hoạt động.

Tài liệu tham khảo

1. Ban Chấp hành TƯ (2013), *Nghị quyết số: 29-NQ/TW về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo*, Hà Nội

2. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018), *Thông tư Số: 32/2018/TT-BGDĐT, về ban hành Chương trình GDPT*. Hà Nội

3. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2020), *Thông tư số: 28/2020/TT-BGDĐT về ban hành điều lệ trường tiểu học*. Hà Nội

4. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2020), *Thông tư 27/2020/TT-BGDĐT về Quy định đánh giá HS tiểu học*. Hà Nội